

компетентних органів у цій сфері дає надію на те, що у найближчому майбутньому ми отримаємо низку якісних словників та україномовних наукових текстів з комп'ютерної проблематики, що полегшить роботу не тільки перекладачів, але й інших спеціалістів у цій галузі.

Джерела та література

1. Микитюк О. До проблеми розвитку української термолексики // Вісник Нац. ун-ту "Львів.політ." – 2002. – № 453.
2. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). – М., 1990.
3. Стрелковский Г.М. Теория и практика военного перевода: Немецкий язык. – М., 1979.
4. Алексеева И.С. Профессиональный тренинг переводчика. – СПб., 2003.
5. Галина Наконечна Українська науково-технічна термінологія. Історія і сьогодення. Теперішній етап розвитку української науково-технічної термінології. – Львів, 1999 [WWW document]. URL <http://dict.linux.org.ua/text/terminologija.html>
6. Кратко М. Проблеми української наукової мови // Вісник Нац. ун-ту "Львів.політ." – 2002. – № 453.
7. Полюга Л. Здобутки і втрати української термінології та термінографії за десять років Незалежності // Вісник Нац. ун-ту "Львів.політ." – 2002. – № 453.
8. Пілецький В. Мовна специфіка українського терміна // Вісн. Нац. ун-ту "Львівська політехніка". – 2005. – № 538: Проблеми української термінології.
9. Друзюк В., Ярмошук Т. Деякі аспекти становлення української стандартизованої науково-технічної термінології // Вісн. Нац. ун-ту "Львівська політехніка". – 2005. – № 538: Проблеми української термінології.
10. Сметона А., Кулинич В. Литовська термінологія у злакцізованих компюторних програмах // Вісник Нац. ун-ту "Львів. політ." – 2004. – № 503.
11. Glossaire informatique [WWW document]. URL http://www.alphaquark.com/Informatique/Glossaire_info.htm
12. Glossaire des termes informatiques [WWW document]. URL <http://docsinfoprat.free.fr/download/docs/glosstermes.zip>
13. Computer Science Glossary [WWW document]. URL <http://ashda.ugr.es/laboratorio/tlt/tlt2/libros/fraseologia/verba.pdf> <http://ashda.ugr.es/laboratorio/tlt/tlt2/komput/komput.exe>
14. Словник новітніх термінів [WWW document]. URL <http://mova.info/wordlist.aspx?curpage=2&recscount=208 -->>
15. Обговорення комп. термінів: Форуми [WWW document]. URL <http://www.domivka.net/ftema13134.html>
16. Складнощі перекладу: Трудности перевода (для тех, кто знает украинский) [WWW document]. URL <http://forum.searchengines.ru/showthread.php?t=49330&page=>
17. Linux.org.ua > Мовні питання > Переклади [WWW document]. URL <http://linux.org.ua/cgi-bin/yabb/YaBB.pl?num=1146937040/30>
18. Технічний комітет стандартизації науково-технічної термінології [WWW document]. URL http://www.lp.edu.ua/tc.terminology/TK_main.htm

Summary

The article touches upon the problems of the French-Ukrainian bilateral computer terms translation. Nowadays many computer terms are adopted from English directly or via Russian. Besides, there is no Ukrainian standard term system and, as a result, French-Ukrainian dictionaries of computer science. This all is crucial problem for our French-Ukrainian translators who have to do a double translation via English or Russian.

Є. О. Дуйко

ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Переклад як вид духовної діяльності людини існував ще у глибокій старині. Він завжди відігравав істотну роль в історії культури окремих народів та світової культури в цілому. У наш час – з середини ХХ століття (після II Світової війни) – перекладацька практика у всіх своїх різновидах здобула великих масштабів завдяки все зростаючій інтенсивності міжнародних контактів. Науково-технічна революція, яка охоплює все нові сфери життя та міжнародне наукове співробітництво, очікуваний демографічний вибух та інші можливі явища людської цивілізації призводять до розвитку усіляких контактів між державами і іншими різномовними суспільствами. За цих умов, істотно зростає роль перекладу, який впливає на економічні, суспільно-політичні, наукові, культурно-естетичні та інші відносини народів.

Мета статті – ідентифікувати особливості економічної літератури та основні проблеми, які виникають при її перекладі. На жаль, на сьогоднішній день питання перекладу економічних текстів не вивчалось досконально. Цей тип перекладу завжди розглядався в рамках науково-технічного перекладу.

Але протягом декількох останніх років переклад економічної літератури відокремлюється від науково-технічного перекладу.

Особливо важливу роль у наш час посідає переклад економічної літератури. Майже всі установи співпрацюють з установами інших держав. Сюди можна віднести банки, валютні відділи та переказ грошей, діяльність з продажу або купівлі іноземної продукції, надання послуг (консалтингових, туристичних тощо). При перекладі економічної літератури слід мати на увазі деякі особливості економічних текстів. Але спочатку треба відзначити, що економічні тексти можуть бути формалізовані (бухгалтерська звітність, фінансові документи, літератури з економічної теорії, макро та мікроекономіки, економіки підприємств) та економічні тексти менш формалізовані – література з менеджменту, маркетингу, HR- менеджменту).

Переклад економічного тексту – комплексний процес. Для вірної та точної передачі ідей треба не тільки знати у мові перекладу вірні слова, але й придати їм відповідну гармонічну форму. Для цього у більшості випадків приєднуються ще й стилістичні фактори, які не можна не враховувати. Перекласти означає виразити вірно та повно засобами однієї мови те, що вже виражено засобами іншої мови [1, с.10].

Розходження в семантичних системах різних мов – незаперечуваний факт, який є джерелом багатьох труднощів. При перекладі економічних текстів виникають такі проблеми [2, с.203].

- лексичні. Відсутність еквівалентів в мові перекладу деяким одиницям похідної мови. Наприклад, американське слово *storecheck* не має еквіваленту в українській мові. Воно має синонім – аудит, але аудит має трохи інший відтінок. Аудит – це перевірка тільки фінансової та бухгалтерської звітності, а *storecheck* окрім цього має на увазі перевірку обслуговування клієнтів, зовнішній вигляд продавця, асортимент;

- стилістичні. Крім стилістично-нейтральних слів існують слова та словосполучення, використання яких лімітовано якимсь певними жанрами та типами мови. Наприклад, слово *“call”* в англійській мові має значення «називати», «визивати», «призивати», «скликати», «виклик», «телефонний дзвінок» та інше. Проте, з розвитком біржової діяльності у нього з'явилося нове значення, зафіксоване у словниках як «колл», «опцион колл» (тобто право купити впродовж певного терміну цінні папери за обумовленою ціною з попередньою виплатою премії), а з розвитком банківського діла – «вимога банка позичальнику про дострокове погашення кредиту у зв'язку з порушенням його умов»;

- граматичні. Відсутність тих або інших граматичних засобів в одній з мов. Наприклад, деякі мови мають категорію подвійного числа [3, с.90] тоді, як англійська мова має тільки однину і множину. Стосовно англійської мови ця проблема не є актуальна – деякі труднощі можуть викликати тільки категорії перехідності та доконованого (недокованого) виду.

Об'єктом перекладу є конкретний мовний здобуток (текст оригіналу). При перекладі необхідно зрозуміти значення вихідного тексту, виразити те саме значення (точніше систему значень) засобами іншої мови. При цьому неминучі семантичні втрати. Необхідно намагатись, щоб ці втрати були мінімальні, тобто забезпечити максимально велику ступінь еквівалентності вихідного тексту та тексту перекладу. Але треба пам'ятати, що досягнути «100 відсоткової» еквівалентності є, власне кажучи, недосяжною метою, певним ідеалом, до якого треба прагнути, але досягти який не вдається.

Вибір еквівалента для передачі значення слова в тексті перекладу є однією з найскладніших задач перекладу. Ступінь відносної еквівалентності залежить від типу економічного тексту. Чим більш формалізований текст (а це відбувається, насамперед, в документах фінансової звітності, бухгалтерського обліку, в літературі з макро та мікроекономіки), тим більш буквальним є його переклад оригіналу. Наприклад, *carryback* – перенесення збитків на більш ранній період, *closing bank* – банк, який завершує угоду, в якій беруть участь декілька банків, *net income* – чистий дохід.

При перекладі менш формалізованої економічної літератури слід передати думку, логіку, суть, послідовність міркувань. Наприклад, *several levels of line and staff position make up hierarchy of the company*. Ієрархічна градація компанії складається з декількох рівнів штабних та лінійних посад.

Але особливу увагу в економічній літературі треба приділяти неологізмам. Коли перекладач вперше зустрічає неологізм, він звичайно не має уявлення про поняття позначене ним, цьому значення неологізму доводиться з'ясовувати з контексту. При письмовому перекладі контекст, зазвичай, доволі інформативний.

Нові слова, як правило, з'являються на базі вже існуючих у мові слів та морфем. Їх аналіз може надати перекладачу серйозну допомогу. Для цього треба добре знати засоби словотворення в англійській мові [4, с.67]:

- надання вже існуючому слову ще одного значення. Наприклад, слово «*quotation*» має значення «цитата, вираз», однак з розвитком біржової діяльності воно набуло ще одного значення – «котирування», «курс» на біржі цінних паперів;

- одним з найдавніших, універсальних та розповсюджених методів словотворення в англійській мові є словоскладання, більш третини усіх новоутворень в сучасній англійській мові – складні слова. Наприклад, *dividend-right certificate* – «сертифікат, який надає право отримати дивіденди», *fill-or-kill order* – «наказ клієнта брокеру, який має бути негайно виконаний або анульований»;

- конверсія – функціональний перехід слова з однієї частини мови в іншу. Так, наприклад, зараз в Інтернет можна часто зустріти вираз *E-mail me/us to ...*

- зворотна деривація – процес створення дієслів за допомогою усікання суфікса корелятивних іменників, як то, «*to televise*» - «транслявати» від *television* «телебачення»

– зрощення – поєднання або усіченого кореня одного слова з цілим словом, або поєднання двох усічених коренів. Наприклад, forex (foreign + exchange)- іноземна валюта, impex (import + export) – експортно-імпортний

– серед існуючих видів аббревіатурного методу словотворення особливої уваги заслуговує частково скорочені ініціальні скорочення. Наприклад, B-unit (Barclays currency unit) – «міжнародна грошова одиниця банку Баклейз бенк Інтернешнл», Fed Wire – «система електронного зв'язку федеральних резервних банків».

Неологізм повинен сприйматися як звичайне мовне явище, і відсутність слова у мові не може бути перешкодою для його перекладу, до того ж саме перекладацька практика робить найбільший вклад в поповнення лексичного складу мови перекладу новими словами, які приходять з інших мов.

Я вважаю, що питання перекладу економічної літератури неодмінно повинно бути досліджене глибше, бо в теорії перекладу не вистачає саме теоретичних основ економічного перекладу. З іншого боку випускається багато матеріалу з перекладу економічних текстів прикладного характеру.

Ця стаття висвітлює ази теорії перекладу економічної літератури, розглядаючи такі питання як проблеми перекладу, типи економічних текстів та методи утворення неологізмів.

Джерела та література

1. Фёдоров А.В. Основы общей теории перевода // Лингвистические проблемы. 5-е изд. – М., 2002.
2. Основы перекладу: драматичні та лексичні аспекти / Під ред. В.К. Шпак. – К., 2005.
3. Ребрій О.В. Перекладацький скоропис: Навч. посібник / Під ред. Л.М. Черноватого, В.І. Карабана. – Вінниця, 2002.
4. Аристов Н.Б. Основы перевода. – М., 1959.

Summary

This article is dedicated to the problem of economic literature translation. This problem has become topical nowadays because of the international economic contacts development. The following problems are highlighted in this article: types of economic texts, which should be identified before starting translation, the main problems of economics texts translation and specificity of neologisms in economics literature.

Н. М. Жукова

ПЕРЕКЛАД ЯК З'ЄДНУЮЧА ЛАНКА МІЖ ДВОМА КАРТИНАМИ СВІТУ

Міжкультурна комунікація у наш час виступає як невід'ємна характеристика буття глобальної світової спільноти, а переклад сприймається як один із головних засобів спілкування різних народів.

Початок дисципліни "міжкультурна комунікація" пов'язують з роботами Е. Холла. Сам термін в узькому розумінні з'явився в американській літературі в 70-ті роки ХХ століття. Л. Самовар і Р. Портер наводять наступне визначення: "такий різновид комунікації, успіх чи невдача котрої у значній мірі зумовлені культурними розбіжностями між комунікантами" [1, с.55]. Поступово поняття "міжкультурна комунікація" розширилось на такі області, як теорія перекладу, навчання іноземним мовам, порівняльна культурологія і т. ін. [1, с.56].

Об'єктом даної статті є переклад в аспекті міжкультурної комунікації. Зокрема, розглянуті дві найбільш відомі точки зору на переклад як з'єднуючу ланку між двома культурами. З одного боку, дослідниками, повністю заперечується можливість зрозуміти вихідний текст, якщо людина не є носієм вихідної мови. З іншого боку, визнається, що хоча вихідний текст найповніше сприймають носії вихідної мови, знайомство з ним все ж відбувається у процесі перекладу.

Мета даної статті полягає у тому, щоб розглянути основні тези наведених вище точок зору на переклад в аспекті міжкультурної комунікації і з'ясувати, за яких умов переклад є ефективною з'єднуючою ланкою між двома культурами, двома картинами світу.

З давніх-давен переклад виконує важливу функцію в суспільному житті людей, які розмовляють різними мовами. Саме переклад реалізує можливість познайомитись із досягненнями інших народів, завдяки йому відбувається взаємодія і взаємозбагачення культур, врешті-решт, здійснюється спілкування. Безумовно, мав рацію М.Ф. Рильський, називаючи переклад важливим знаряддям поширення ідей, зміцнення і зросту інтернаціональної свідомості [2, с.25].

Якщо дати узагальнене визначення перекладу, – це і результат діяльності перекладача, і процес трансформації текстів з однієї мови в іншу за умов збереження змісту оригіналу. На основі вихідного тексту перекладач створює адекватний йому перекладацький текст, призначений для існування в іншій мовній системі, іншому культурному оточенні.

Процес перекладу відбувається із використанням двох мовних кодів, з урахуванням двох мовних культур, тому його можна назвати і міжмовною, і міжкультурною комунікацією. Хоча можливість такої комунікації деякі дослідники заперечують.